

Förord

Del 1. NEOLITICUM-BRONSÅLDER, 3900-500 f. Kr.

De första årtusendena

Arkeologisk jordbrukshistoria

Från norr till söder

Litteratur

Jordbrukets ekologi

Den geologiska bakgrunden

Klimatisk variation

Jordbrukets förutsättningar

Jordbrukets förekomst

Skogen förändras

Landskapet öppnas

Jordbrukets ekologiska grund

Jordbrukets energibas

De långsiktiga miljökonsekvenserna

Iversens modell

Litteratur

Termer och metoder

Vad är jordbruk?

Att välja ord

Jordbrukets arkeologiska källmaterial

Pollenanalys

Tidsindelning

Källmaterialets tillväxt och rasering

Litteratur

Det första jordbruket

De bandkeramiska byarna söder om Östersjön

En ny livsstil i Sydsverige

Komplex förändring

Jordbruk före jordbruket

Varför börja böka i jorden?

Litteratur

Växterna och djuren

Hur växter blir arkeologi

De odlade växterna

Vilda nyttoväxter

Ogräs

Skadeinsekter

Hur djuren blir arkeologi

Husdjuren

Jakt och fångst

Fiske

Litteratur

Jordbrukets förekomst och förändring

Tidigneoliticum

Äldre mellaneneoliticum

Yngre mellaneneoliticum

Senneoliticum-äldre bronsåldern

Yngre bronsåldern

Återblick

Litteratur

Gård och by

Jordbrukets byggnader

Fähus

Vad är en gård

Flera gårdar tillsammans

Återblick

Litteratur

Redskap och arbete

Åkerbruk

Boskapsskötsel

Skogen

Litteratur

Jordbrukets produkter

Kläder och textilhantverk

Mat och matberedning

Återblick

Litteratur

Kulturlandskapet

Landskapsdynamik

Äldre tidigneoliticum

Yngre tidigneoliticum-äldre mellaneneoliticum

Grisekonomi

Stridsyxekulturen under yngre mellaneneoliticum

Senneoliticum-äldre bronsåldern

Yngre bronsåldern

Återblick

Litteratur

Jordbrukets människor

Hushållet

Arbetsfördelning

Att tänka jordbruk

Mat som gemenskap och gåva

Återblick

Litteratur

Det tidiga jordbrukets konsekvenser

Befolkningstillväxt

[Livsmiljö](#)
[Livsmönster](#)
[Litteratur](#)

[De första årtusendena](#)
[Vad förändrades inte?](#)
[Långsiktiga förändringar](#)
[Varför skedde förändringar?](#)
[Litteratur](#)

[Del 2. JÄRNÅLDER 500 f. Kr.-1000 e. Kr. 237](#)

[Fähusdrift, järn och fasta åkrar](#)
[Åkrarna blir fasta](#)
[Myten om fimbulvintern](#)
[Fähusrevolutionen](#)
[När kom de första slätterängarna?](#)
[Järnet och jordbruket](#)
[800 f. Kr.-200 e. Kr. Sammanfattning](#)
[Litteratur](#)

[Odlingslandskapet under äldre järnålder](#)
[Småkungadömen - land](#)
[Hur såg landskapet ut?](#)
[Vandrande åkrar eller flyttande gårdar?](#)
[Skåne](#)
[Det ljusa Småland - flyttande gårdar i ett mosaiklandskap](#)
[Västergötland - en ny ordning ritas på marken](#)
[Östsvrige och öarna - stenhägnader och fägator](#)
[Järnåldersgårdar i Norrland](#)
[500-talet: kris och omstrukturering?](#)
[Några slutsatser](#)
[Litteratur](#)

[Odlingslandskapet under yngre järnålder](#)
[Jordbruksbygden utvidgas](#)
[Exempel på odlingslandskap under yngre järnålder](#)
[Odlingssystemet och agrarlandskapet](#)
[Litteratur](#)

[Arbete och redskap](#)
[Järnålderns träteknologi](#)
[Yxor till ved, strid och snickeri](#)
[Kärror och vagnar](#)
[Årder - järnålderns plöjningsredskap](#)
[Spadar och hackor](#)
[Skära, lövkniv och lie](#)
[Litteratur](#)

[Husdjur och grödor](#)

[Husdjur](#)

[Grödor](#)

[Grödor och växtföljder](#)

[Litteratur](#)

[Mat och textil](#)

[Mat och dryck under järnåldern](#)

[Textilhantverk](#)

[Litteratur](#)

[Hus, gård och by](#)

[Huset under järnålderns](#)

[Fähusens storlek](#)

[By och gård](#)

[Litteratur](#)

[Var kom guldet ifrån?](#)

[Trälarna](#)

[Äga mark](#)

[Herdeboställen, storgårdar och hövdingasäten](#)

[Gårdar och gods i Östsvrige](#)

[Litteratur](#)

[Återblick](#)

[Litteraturlista](#)

[Del 1. Neolithicum-bronsålder](#)

[Del 2. Järnålder](#)

[Tabellbilaga, del 1, Neolithicum-bronsålder](#)

[Illustrationer](#)

[Sakregister](#)